

Nâng cao hiệu quả thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài trên địa bàn tỉnh Bình Dương hiện nay

ThS. PHẠM THỊ QUÝ

Trường Chính trị tỉnh Bình Dương; Email: phamquytct@gmail.com

Tóm tắt: Trong 10 năm qua, Bình Dương luôn nằm trong nhóm các địa phương dẫn đầu cả nước về thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI). Việc thu hút FDI đã giúp tỉnh tăng cường nguồn vốn đầu tư, cải thiện công nghệ, tạo việc làm và thúc đẩy xuất khẩu, từ đó góp phần quan trọng vào sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được thì việc thu hút FDI của tỉnh Bình Dương vẫn còn một số tồn tại, hạn chế. Trên cơ sở phân tích thực trạng thu hút FDI trên địa bàn tỉnh Bình Dương, bài viết đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động này trong thời gian tới.

Từ khóa: đầu tư trực tiếp nước ngoài, hiệu quả thu hút, FDI, tỉnh Bình Dương.

1. Là tỉnh có diện tích và dân số không lớn, xuất phát điểm không cao, nhưng nhờ có những quan điểm, định hướng đúng đắn trong công tác thu hút FDI, trong những năm qua, Bình Dương luôn nằm trong nhóm các địa phương dẫn đầu cả nước về thu hút FDI, góp phần tạo tiền đề vững chắc cho sự phát triển của địa phương, khẳng định vị thế của tỉnh trong chiến lược phát triển chung của cả nước và vùng kinh tế trọng điểm phía Nam. Bằng sự quyết tâm, nỗ lực của Đảng bộ, chính quyền tỉnh trong triển khai thực hiện thu hút FDI, đến nay, Bình Dương hiện có trên 4.100 dự án đầu tư từ 65 quốc gia, vùng lãnh thổ với tổng vốn đăng ký trên 40 tỷ USD, đứng thứ hai cả nước (chỉ sau Thành phố Hồ Chí Minh) về thu hút vốn đầu tư nước ngoài (FDI). Theo thống kê của Ủy ban nhân dân tỉnh Bình Dương, thu hút FDI của tỉnh hiện gấp hơn 30 lần về số vốn và số dự án so với năm 1997⁽¹⁾. Riêng giai đoạn 2020 - 2023, Bình Dương thu hút vốn FDI đạt 9,56 tỷ USD, vượt chỉ tiêu cả giai đoạn 2020 - 2025 là hơn 9 tỷ USD⁽²⁾. Năm 2023, mặc dù tình hình kinh tế trong nước và thế giới đang gặp nhiều khó khăn, nhưng thu hút FDI của Bình Dương vẫn đạt 1.467 triệu USD, gồm 127 dự án mới (619 triệu USD), 37 dự án điều chỉnh tăng vốn (188 triệu USD), 138 dự án góp vốn (808 triệu USD) và 10 dự án giảm vốn (148 triệu USD). Đáng chú ý là, tỉnh đã thu hút nhiều dự án có quy mô lớn, có sức ảnh hưởng lan tỏa như dự án Nhà máy Công ty TNHH Polytex Far Eastern (Việt Nam) với vốn đầu tư đăng ký tăng thêm là 1,37 tỷ USD và dự án sản xuất đồ chơi của Công ty Lego (Đan Mạch) 1,3 tỷ USD⁽³⁾□

Hiện nay, xét về cấu trúc đầu tư, có 65 quốc gia và vùng lãnh thổ đăng ký đầu tư tại Bình Dương. Sau Đài

Loan, Nhật Bản là nước đầu tư lớn thứ hai tại Bình Dương với hơn 300 doanh nghiệp đang hoạt động cùng 350 dự án với tổng số vốn đầu tư là 5,9 tỷ USD⁽⁴⁾.

Những thành quả trong thu hút FDI của Bình Dương là nhờ sự nỗ lực, quyết tâm của cả hệ thống chính trị, đặc biệt là của Đảng bộ, chính quyền tỉnh, trong đó phải kể đến như:

Một là, những định hướng, chính sách nhằm đẩy mạnh thu hút đầu tư FDI của Tỉnh ủy, chính quyền tỉnh Bình Dương kể từ khi tái lập tỉnh đến nay đã tạo ra sức hấp dẫn đối với các doanh nghiệp, tạo nên niềm tin và sự an tâm để doanh nghiệp FDI mở rộng quy mô, nâng cao chất lượng đầu tư tại Bình Dương. Năm 1997, ngay sau khi được tái lập, Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ VI đã đưa ra chủ trương: □Tạo môi trường, điều kiện thuận lợi, phát huy mạnh hơn nữa các lợi thế địa lý, nguồn lực, tiềm năng trong dân, các doanh nghiệp trong tỉnh, thu hút mạnh các nguồn lực ngoài tỉnh và nước ngoài, tạo động lực phát triển; hình thành kinh tế mở, mở rộng các quan hệ với bên ngoài; phát huy tối đa các nguồn lực nước ngoài đầu tư phát triển công nghiệp □⁽⁵⁾. Kể từ đó đến nay, tỉnh luôn bám sát, thực hiện tốt các định hướng thu hút FDI, chủ động lựa chọn, xúc tiến đầu tư có mục tiêu, trọng tâm, trọng điểm, gắn với các tiêu chí hợp tác đầu tư mới, phù hợp với đặc điểm và kết cấu hạ tầng, quy hoạch của địa phương, cả nước và khu vực.

Hai là, việc phát triển cơ sở hạ tầng và các cụm công nghiệp đóng vai trò trung tâm trong chiến lược thu hút FDI của Bình Dương, là một chiến lược giúp tập trung nguồn lực và cơ sở hạ tầng, từ đó tạo điều kiện thuận lợi mở rộng không gian phát triển sản xuất. Theo dữ liệu của Báo cáo năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI) của

VCCI, từ năm 2015 - 2021, Bình Dương luôn là địa phương dẫn đầu cả nước về chỉ số cơ sở hạ tầng với số điểm trung bình hơn 80 điểm⁽⁶⁾. Hệ thống các khu công nghiệp, đường sá, Internet, điện□ rất hiện đại và đồng bộ. Đó là cơ sở để Bình Dương có những đột phá mạnh mẽ trong thu hút đầu tư nước ngoài, đặc biệt là các nhà đầu tư nước ngoài có chất lượng. Ngoài ra, Bình Dương cũng chú trọng phát triển các khu phức hợp bao gồm khu nhà ở, dịch vụ và khu công nghiệp tạo điều kiện thuận lợi cho các chuyên gia và công nhân lao động sinh sống trong môi trường an toàn để phục vụ sản xuất.

Ba là, sự đồng hành cùng doanh nghiệp, hỗ trợ doanh nghiệp tháo gỡ các khó khăn trong hoạt động sản xuất, kinh doanh. Lãnh đạo tỉnh Bình Dương thường xuyên tổ chức các cuộc tiếp xúc, gặp gỡ các doanh nghiệp, hiệp hội ngành hàng trong tỉnh nhằm chủ động tiếp cận, nắm bắt thông tin về các vấn đề khó khăn, vướng mắc mà họ gặp phải. Qua đó, lãnh đạo tỉnh sẽ quyết liệt chỉ đạo các sở, ngành, địa phương phối hợp thực hiện tháo gỡ, hỗ trợ tạo điều kiện thông thoáng nhất về cơ chế, chính sách để giải quyết những khó khăn, vướng mắc nhằm triển khai các dự án thuận lợi, thúc đẩy sản xuất kinh doanh□ Bên cạnh đó, lãnh đạo tỉnh cùng các doanh nghiệp đã trực tiếp sang những quốc gia có nhiều tiềm năng, thế mạnh như: Mỹ, Anh, Canada... để chủ động gặp gỡ, mời gọi đầu tư.

Bốn là, chú trọng cải thiện môi trường đầu tư, đẩy mạnh thu hút đầu tư có chọn lọc, thu hút vốn FDI hướng đến chất lượng cao. Để thu hút dòng vốn FDI chất lượng hơn, Bình Dương đang chú trọng phát triển các khu công nghiệp bền vững, thân thiện với môi trường, cũng như ứng dụng công nghệ 4.0 và sản xuất thông minh. Đẩy mạnh thực hiện chuyển đổi số để xây dựng chính quyền số, kinh tế số, xã hội số, xây dựng hệ sinh thái mới để thúc đẩy phát triển theo xu hướng của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Cùng với đó, ngoài việc thu hút vốn đầu tư, tỉnh luôn cam kết đẩy mạnh cải cách hành chính, tạo ra một môi trường kinh doanh minh bạch và thân thiện với nhà đầu tư. Tháng 11/2023, Bình Dương đã có 4 thủ tục hành chính thuộc lĩnh vực đầu tư có thể thực hiện trực tuyến gồm: Thủ tục Chấp thuận chủ trương đầu tư của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh - Mã TTHC: 1.009645; thủ tục Điều chỉnh dự án đầu tư thuộc thẩm quyền chấp thuận chủ trương đầu tư của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh - Mã TTHC: 1.009646; thủ tục cấp Giấy chứng nhận đăng ký đầu tư (đối với dự án không thuộc diện chấp thuận chủ trương đầu tư) - Mã TTHC: 1.009664; thủ tục Điều chỉnh dự án đầu

tư (dự án đã được cấp Giấy chứng nhận đăng ký đầu tư và không thuộc diện chấp thuận điều chỉnh chủ trương đầu tư của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh) - Mã TTHC: 1.009647⁽⁷⁾. Việc triển khai xử lý hồ sơ lĩnh vực đầu tư trên hệ thống giúp khắc phục các khó khăn, vướng mắc trong công tác phối hợp, liên thông giữa các cơ quan nhà nước trong việc giải quyết thủ tục đầu tư, giúp doanh nghiệp tiết kiệm thời gian, chi phí khi triển khai dự án.

Mặc dù, Bình Dương đã đạt được những thành tựu rất ấn tượng trong thu hút FDI, tuy nhiên, những kết quả đạt được vẫn chưa tương xứng với tiềm năng và thế mạnh của tỉnh. Quy mô của đa số các dự án FDI còn nhỏ; tỷ lệ các dự án sử dụng công nghệ cao, công nghệ nguồn còn thấp; tỷ lệ nội địa hóa vật tư, sản phẩm chưa thật sự cao; hiệu ứng lan tỏa về năng suất và công nghệ chưa cao; tỷ lệ vốn thực hiện trên vốn đăng ký còn hạn chế; tiến độ thực hiện nhiều dự án còn chậm so với luận chứng kinh tế kỹ thuật của dự án. Do đó, tỷ trọng đóng góp cho ngân sách nhà nước chưa đạt như mong muốn; liên kết, tương tác giữa khu vực FDI với các khu vực khác trong nền kinh tế còn thiếu chặt chẽ... Bên cạnh đó, một số chính sách về thu hút FDI ở Bình Dương chưa đáp ứng được yêu cầu, thực tiễn phát triển. Các chính sách ưu đãi còn dàn trải, chưa thật sự ổn định và thiếu nhất quán. Thủ tục hành chính tuy đã được quan tâm cải thiện nhưng một số thủ tục vẫn còn rườm rà, chưa thực sự thuận tiện cho nhà đầu tư. Khả năng cung ứng nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao cho các doanh nghiệp có vốn FDI vẫn còn hạn chế. Hạ tầng cơ sở mặc dù đã được quan tâm cải thiện nhưng một hệ thống tổ chức bộ máy và năng lực thu hút, quản lý FDI của tỉnh chưa theo kịp tốc độ phát triển.

Một số doanh nghiệp FDI còn sử dụng lãng phí tài nguyên, vi phạm chính sách, pháp luật về lao động, tiền lương, thuế, bảo hiểm xã hội, môi trường như: kéo dài thời gian học nghề, trả lương thấp hơn mức lương tối thiểu do Nhà nước quy định, không thực hiện đúng chế độ bảo hiểm xã hội, kéo dài thời gian lao động trong ngày... Trong khi đó, nhiều người lao động không nắm được quy định của pháp luật; việc phát triển tổ chức và phát huy vai trò của các tổ chức đảng, công đoàn, các tổ chức chính trị - xã hội, xã hội - nghề nghiệp trong khu vực doanh nghiệp FDI còn gặp nhiều khó khăn. Đó chính là những nguyên nhân chủ yếu xảy ra phát sinh nhiều vụ việc tranh chấp, khiếu kiện. Ngoài ra, vẫn xảy ra tình trạng doanh nghiệp FDI chuyển giá, trốn thuế,

đầu tư [chui], [húp bóng] và có xu hướng ngày càng tinh vi.

2. Để nâng cao hiệu quả thu hút FDI, trong thời gian tới, Bình Dương cần chú trọng thực hiện đồng bộ một số giải pháp cơ bản sau:

Một là, đẩy mạnh việc cải cách thủ tục hành chính gắn với chuyển đổi số, tạo sự thuận lợi, tiết kiệm tối đa thời gian, chi phí cho người dân, doanh nghiệp khi thực hiện các thủ tục hành chính, góp phần cải thiện, nâng cao hơn nữa môi trường đầu tư của tỉnh. Chú trọng hoàn thiện quy trình giải quyết thủ tục hành chính liên thông giữa các sở ngành và đơn vị liên quan trong lĩnh vực đầu tư, qua đó làm rõ trách nhiệm của từng cơ quan, nắm được hồ sơ đang xử lý đến đâu, sở ngành nào đang xử lý. Với thủ tục hành chính liên quan nhiều đơn vị, cần xác định một đơn vị chủ trì chịu trách nhiệm chính và quy định thời gian cụ thể cho từng đơn vị tham gia. Đối với thông tin còn vướng mắc, đơn vị chủ trì sẽ chủ động yêu cầu các đơn vị liên quan cung cấp. Nếu việc chậm trễ do lỗi của đơn vị nào thì đơn vị đó phải chịu trách nhiệm trước lãnh đạo tỉnh. Đồng thời, tiến hành rà soát, đơn giản hóa các thủ tục hành chính, rút ngắn thời gian giải quyết, gộp một số quy trình nghiệp vụ để xử lý một lần, tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp, nhà đầu tư.

Hai là, rà soát hệ thống chính sách về thu hút đầu tư, hỗ trợ nhà đầu tư tháo gỡ khó khăn, góp phần tạo môi trường đầu tư thông thoáng, hấp dẫn, thu hút nguồn vốn đầu tư hiệu quả, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Đối với chính sách thu hút FDI, điều quan trọng nhất ngoài việc xác định được nhóm đối tượng chính thụ hưởng chính sách thì còn phải đánh giá cụ thể tác động của chính sách lên tình hình kinh tế - xã hội của tỉnh. Chính quyền tỉnh cần bảo đảm cân bằng lợi ích giữa các bên liên quan và tính đến tác động dài hạn của chính sách, điều chỉnh kịp thời sao cho phù hợp và theo kịp với những biến động trong bối cảnh mới.

Ba là, chủ động thu hút FDI có chọn lọc, ưu tiên thu hút FDI vào các ngành, lĩnh vực công nghệ cao, tiên tiến, công nghệ thân thiện với môi trường, năng lượng sạch, năng lượng tái tạo; sản xuất nông nghiệp công nghệ cao, nông nghiệp thông minh; phát triển kết cấu hạ tầng kỹ thuật hiện đại, đặc biệt là các ngành nghề mới trên nền tảng công nghiệp 4.0. Xây dựng và ban hành các tiêu chí sàng lọc để làm cơ sở thu hút các dự án đầu tư có hiệu quả. Chú trọng các yêu cầu về môi trường và thực hiện đánh giá tác động về môi trường, không thu hút FDI bằng mọi giá.

Bốn là, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực nhằm đáp ứng tốt nhu cầu về nguồn nhân lực chất lượng cao của các nhà đầu tư nước ngoài. Tỉnh cần chú trọng đổi mới và hiện đại hóa các cơ sở giáo dục góp phần nâng cao chất lượng giáo dục từ các cấp học phổ thông lên tới đại học, đặc biệt là các trường nghề; mở rộng liên kết hợp tác với các doanh nghiệp, các khu công nghiệp tại Bình Dương. Ngoài ra, cần nghiên cứu [điều chỉnh chuyển dịch cơ cấu lao động theo tốc độ chuyển dịch cơ cấu kinh tế] nâng cao trình độ cho lực lượng lao động, đặc biệt là đối với những người bị thu hồi đất sản xuất để xây dựng các khu công nghiệp, cụm công nghiệp. Ngoài ra, cần chú trọng xây dựng và phát triển tổ chức công đoàn trong khu vực kinh tế FDI trên địa bàn tỉnh.

Năm là, tăng cường công tác quản lý các doanh nghiệp FDI trong tuân thủ pháp luật về lao động, tài chính, bảo vệ môi trường, chống các hoạt động chuyển giá nhằm mục đích trốn thuế... Tăng cường sự phối hợp giữa các cơ quan, đơn vị chức năng khác nhau như: Bộ phận quản lý xuất nhập cảnh, cư trú, cấp giấy phép lao động cho lao động nước ngoài, cơ quan thuế, hải quan... nhằm tạo sự đồng bộ trong công tác quản lý doanh nghiệp FDI tại Việt Nam nói chung và tỉnh Bình Dương nói riêng. Đặc biệt, cơ quan thuế các cấp trên địa bàn tỉnh cần tăng cường thanh tra giá chuyển giao, xem đây là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của ngành thuế./.

(1) <https://daidoanket.vn/kinh-nghiem-thu-hut-von-fdi-cua-binh-duong-10269417.html#:~:text=Theo%20th%E1%BB%91ng%20k%C3%AA%20c%E1%BB%A7a%20UBND,v%E1%BB%91n%20%C4%91%E1%BA%A7u%20t%C6%B0%20n%C6%B0%E1%BB%9Bc%20ngo%C3%A0i.>

(2) <https://thoibaotaichinhvietnam.vn/binh-duong-thu-hut-von-fdi-da-vuot-chi-tieu-ca-giai-doan-2020-2025-136127.html>

(3) <https://laodong.vn/emagazine/binh-duong-day-manh-cai-thien-moi-truong-dau-tu-thu-hut-fdi-chat-luong-cao-1298970.lido>

(4) <https://tapchibaohiemxahoi.gov.vn/binh-duong-dung-t-h-u-2-c-a-n-u-o-c-v-e-t-h-u-h-u-t-f-d-i-126598.html#:~:text=%C4%90%C3%A0i%20Loan%20%C4%91%E1%BB%A9ng%20%C4%91%E1%BA%A7u%20v%E1%BB%9Bi,v%C3%A0%2015%25%20v%E1%BB%81%20s%E1%BB%91%20v%E1%BB%91n.>

(5) <https://www.qdnd.vn/kinh-te/cac-van-de/binh-duong-diem-sang-thu-hut-dau-tu-nuoc-ngoai-746548>

(6) Đảng bộ tỉnh Bình Dương, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Tỉnh Bình Dương lần thứ VI, Bình Dương, 1997, tr.3.

(7) <https://cafef.vn/tinh-lien-tiep-dung-dau-ve-chi-so-co-so-ha-tang-luon-lot-top-dau-ca-nuoc-ve-thu-hut-dong-von-fdi-2022092611202684.chn>